

РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВИЩИЙ ДУХОВНИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
РО «ВДНЗ «ТХІ»

Борщевич В.Т.

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Конституційне право України»

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: Бакалавр богослов'я

(назва рівня вищої освіти)

Галузь знань В 8 «Богослов'я»

(шифр та назва галузі знань)

Спеціальність В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

(шифр та назва спеціальності)

Освітня програма: Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти бакалавр за спеціальністю В «Богослов'я»

(назва освітньої програми)

Розглянуто та схвалено Методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»
від «29» серпня 2025 р., протокол № 1

2025/2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Конституційне право України» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою ТХІ зі В8 «Богослов'я» галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Рецензенти:

Робоча програма рекомендовано на засіданні кафедри Богослов'я
Протокол від «26» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри М. Ч. д-р. богосл. наук Черенков М.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Гарант програми В.Т. д-р. істор. наук Борщевич В.Т.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Призначення робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Конституційне право України» є частиною складової політики Таврійського християнського інституту щодо публічності та прозорості освітньої діяльності закладу вищої освіти. Вона покликана ознайомити здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу зі змістом освіти, критеріями та засобами оцінювання результатів навчання. За допомогою робочої програми встановлюється відповідність змісту освіти освітньо-професійної програми «Богослов'я» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти під час проходження процедури акредитації освітніх програм. При зарахуванні до закладу вищої освіти робоча програма навчальної дисципліни сприяє встановленню відповідності результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти (академічна мобільність), а також у неформальній та інформальній освіті.

Анотація

Навчальна дисципліна «Конституційне право України» належить до переліку вибіркових дисциплін освітньо-професійної програми «Богослов'я» та викладається у IV семестрі на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за умови вибору студентами.

Навчальна дисципліна знайомить студентів з основами Конституційного ладу України, конституційними правами, свободами та обов'язками громадянина, роз'яснює форми безпосередньої демократії, характеризує та окреслює повноваження Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади, формує уявлення про основні принципи правосуддя, систему судоустрою та територіального устрою України, допомагає зрозуміти адміністративно правовий статус Автономної Республіки Крим, як невід'ємної території України, окреслює основні принципи та повноваження органів місцевого самоврядування, допомагає визначити місце Конституційного Суду України у системі органів конституційної юрисдикції, а також сприяє роз'ясненню щодо порядку внесення змін до Конституції України.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» є формування у студентів системних уявлень про Конституцію України, як Основний Закон держави, що має найвищу юридичну силу, а також формування правової компетентності студентської молоді, що забезпечує її здатність відповідально реалізовувати свої права та обов'язки в конкретних ситуаціях.

Передумови до вивчення навчальної дисципліни

До початку вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» студент має **знати** основні історичні етапи розвитку України,

знакові дати становлення Української держави, **вміти** збирати, пояснювати та порівнювати інформацію, пояснювати основні терміни історико-правового категоріального апарату, **володіти** базовими навичками користування персональним комп'ютером та роботи з програмами Microsoft Office, основами наукового дослідження та критичного мислення.

**Розподіл обсягу навчальної дисципліни у годинах
за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять**

Конституційне право України	
4 кредити ЄКТС (120 год.)	
Денна форма навчання	Заочна, дистанційна форма навчання
Рік підготовки	
Другий	Другий
Семестр	
IV	IV
Лекції (можливе проведення з використанням технологій дистанційного навчання)	
30 год.	8 год.
Семінарські заняття (можливе проведення з використанням технологій дистанційного навчання)	
30 год.	8 год.
Самостійна робота	
60 год.	104 год.

Формування загальних та фахових компетентностей

Дисципліна «Конституційне право України» спрямована на формування у студентів наступних загальних компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою «Богослов'я»:

- ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Результати навчання

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» студент має:

знати:

- структуру державного устрою України;
- особливості утворення, функціонування та основні повноваження вищих органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- перелік конституційних прав та свобод людини і громадянина;
- які конституційні права та свободи можуть бути обмежені у період дії правових режимів воєнного та надзвичайного стану;
- систему судоустрою, а також систему місцевого самоврядування;
- основні положення Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації»;

вміти:

- пояснювати зміст права на свободу світогляду та віросповідання;
- порівнювати республіканську та монархічну форми правління, а також функціонування простої (унітарної) держави та складної (федеративної)
- наводити основні повноваження Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Верховного Суду, Конституційного Суду України та органів місцевого самоврядування;
- визначати способи вирішення конфліктних ситуацій в адміністративному та судовому порядку;
- пояснювати зміст конституційного обов'язку захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України;

комунікація:

- послідовний розвиток думки;
- аргументація твердження та відповіді;
- здатність до формулювання висновків та пропозицій;

автономність та відповідальність:

- самостійний та нормативний підхід до виконання завдань;
- пошук та опрацювання окремих джерел дослідження;
- робота у межах мікрогрупи та академічної групи студентів.

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» студенти мають можливість досягти наступних програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Богослов'я»:

- **ПРН 16.** Приймати ефективні рішення у непередбачуваних робочих контекстах розробляти та реалізовувати проекти у галузі богослов'я, державно-церковних відносин, освіти, організовувати та керувати професійним розвитком осіб та груп.

Структура навчальної дисципліни

Тематика занять	Розподіл годин між формами освітнього процесу та видами навчальних занять					
	Денна форма навчання			Заочна форма навчання		
	Лекції	Семінари	Самостійна робота	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Тема 1. Конституція України – Основний Закон України	2	2	4	2	4	8
Тема 2. Державний лад України	2	2	4			6
Тема 3. Законодавство України про свободу совісті та релігійні організації	2	2	6			8
Тема 4. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина	2	2	6	2		8
Тема 5. Захист прав та свобод людини в адміністративному та судовому порядку	2	2	4			6
Тема 6. Народне волевиявлення	2	2	4	2	2	6
Тема 7. Верховна Рада України	2	2	4			8
Тема 8. Президент України	2	2	4			8
Тема 9. Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади	2	2	4			8
Тема 10. Правосуддя	2	2	2			6
Тема 11. Прокуратура та адвокатура	2	2	4	2	2	6
Тема 12. Територіальний устрій України	2	2	4			6
Тема 13. Місцеве самоврядування в Україні	2	2	4			8
Тема 14. Конституційний Суд України	2	2	4			8
Тема 15. Порядок внесення змін та доповнень до Конституції України	2	2	2			4
Всього	120 год.			120 год.		

Форми поточного, семестрового контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль спрямований для забезпечення зворотної комунікації між студентами та викладачем, визначення рівня відповідності набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам локальних та нормативних документів вищої освіти, здійснюється під час проведення семінарських занять, має на меті перевірку рівня засвоєння навчального матеріалу та підготовленості студента до його практичного використання у подальшій професійній діяльності.

Формами поточного контролю є участь студента у семінарських заняттях (виступи, доповнення, уточнення, демонстрація та пояснення презентаційних матеріалів, доповіді, постановка проблемних, дискусійних питань) та складання підсумкової тестової роботи з використанням технічних пристроїв та програм.

Формою підсумкового (семестрового) контролю студентів за наслідками вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» є залік (диференційований).

Результати навчання студентів оцінюються за 100 бальною системою, оцінкою ЄКТС, національною та двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано»):

Оцінка за 100 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою та школою інституту		Залік
90-100	A	5	Відмінно	Зараховано
85-89	B	4	Дуже добре	
75-84	C	4	Добре	
65-74	D	3	Задовільно	
60-64	E	3	Достатньо	
35-59	FX	2	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано
1-34	F	2	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Критерії оцінювання

1. Для студентів денної форми навчання

- відвідування лекційних занять – 0-15 балів (1 бал за кожне відвідування);
- участь студента на семінарському занятті – 15-45 балів (від 1 до 3 балів за одне семінарське заняття з відповідним розподілом балів: оцінка «3» - дорівнює 1 балу, оцінка «4» - 2 балам, оцінка «5» - 3 балам);
- виконання підсумкової залікової роботи – 0-40 балів.

2. Для студентів заочної форми навчання:

- відвідування лекційних занять – 0-8 балів (2 бала за кожне відвідування);
- участь студента на семінарському занятті – 12-20 балів (від 3 до 5 балів за одне семінарське заняття з відповідним розподілом балів: оцінка «3» - дорівнює 3 балам, оцінка «4» - 4 балам, оцінка «5» - 5 балам);
- виконання завдань самостійної роботи студента – 0-32 бала;
- виконання підсумкової залікової роботи – 0-40 балів.

Політика академічної доброчесності

Дотримання принципів та політики академічної доброчесності є наскрізною лінією навчання студентів у ТХІ. Під час реалізації навчальної дисципліни «Конституційне право України» викладач у першу чергу сам демонструє студентам дотримання ним принципів та політики академічної доброчесності та надихає студентів до їх впровадження у навчальну діяльність.

Студент, виступаючи на семінарському занятті, використовуючи демонстраційні матеріали, має обов'язково вказати джерела, використані ним для підготовки виступу чи презентації. Сприймаючи лекційний матеріал, студент має право запитати у викладача джерела відповідної інформації, а викладач має обов'язково зазначити використані ним джерела/ресурси.

Програма навчальної дисципліни

Тематика та зміст лекційних і семінарських занять:

Тема 1. Конституція України – Основний Закон України

1. Особливості напрацювання тексту та ухвалення Конституції України.
2. Структура Конституції України.
3. Ознаки та властивості Конституції України.
4. Значення прийняття Конституції України для суспільно-політичного життя України.

Тема 2. Державний лад України

1. Суверенність, незалежність, демократичність та соціально-правова спрямованість держави.
2. Народ України, як носій суверенітету та єдине джерело влади в Україні.
3. Унітарність та республіканська форма правління держави.
4. Політична, економічна та ідеологічна багатоманітність суспільного життя в Україні.

Тема 3. Законодавство України про свободу совісті та релігійні організації

1. Зміст права на свободу совісті.
2. Поняття та види релігійних організацій.

3. Права релігійних організацій.
4. Відповідальність за порушення законодавства про свободу совісті та релігійні організації.

Тема 4. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина

1. Особливості конституційних прав, свобод та обов'язків.
2. Особисті, політичні, соціально-економічні та екологічні права.
3. Право на свободу світогляду та віросповідання.
4. Конституційні обов'язки людини та громадянина.

Тема 5. Захист прав та свобод людини в адміністративному та судовому порядку

1. Зміст адміністративного порядку захисту прав та свобод громадян.
2. Законодавство про звернення громадян.
3. Судовий спосіб захисту прав та свобод громадян.
4. Захист прав та свобод у Європейському суді з прав людини.

Тема 6. Народне волевиявлення

1. Безпосередня та представницька демократія.
2. Вибори до органів державної влади.
3. Вибори до органів місцевого самоврядування
4. Законодавство про референдуми.

Тема 7. Верховна Рада України

1. Правовий статус та склад ВРУ.
2. Повноваження ВРУ.
3. Питання, що визначаються виключно законами України.
4. Парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Тема 8. Президент України

1. Правовий статус Президента України.
2. Вибори Президента України.
3. Повноваження Президента України.
4. Рада національної безпеки і оборони України.

Тема 9. Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади

1. Правовий статус та склад Кабінету Міністрів України.
2. Повноваження Кабінету Міністрів України.
3. Виконавча влада в областях та районах.
4. Повноваження місцевих державних адміністрацій.

Тема 10. Правосуддя

1. Виключна роль судів у здійсненні правосуддя в Україні.
2. Територіальність, спеціалізація та інстанційність судоустрою в Україні.

3. Правовий статус судді.
4. Засади судочинства в Україні.

Тема 11. Прокуратура та адвокатура

1. Система прокуратури України.
2. Повноваження прокуратури.
3. Законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність.
4. Види адвокатської діяльності.

Тема 12. Територіальний устрій України

1. Система адміністративно-територіального устрою України.
2. Законодавство про децентралізацію.
3. Автономна Республіка Крим – невід’ємна складова частина України.
4. Правовий статус та повноваження Верховної Ради та Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Тема 13. Місцеве самоврядування в Україні

1. Місцеве самоврядування, як право територіальної громади.
2. Система органів місцевого самоврядування.
3. Вибори до органів місцевого самоврядування.
4. Повноваження органів місцевого самоврядування.

Тема 14. Конституційний Суд України

1. Правовий статус, склад та принципи діяльності Конституційного Суду України.
2. Повноваження Конституційного Суду України.
3. Неконституційність нормативно-правових актів.
4. Інститут конституційної скарги.

Тема 15. Порядок внесення змін та доповнень до Конституції України

1. Підготовка законопроекту про внесення змін до Конституції України.
2. Порядок розгляду законопроекту про внесення змін до Конституції України.
3. Висновок Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України.

Рекомендована література

Основна

1. Боняк В. О. Конституційне право України : навч. посіб. [для підготовки до іспиту за кредит.-модульн. системою навчання] / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самогуга, Л. А. Філяніна. – 2-е вид., перероб. і допов. – Дніпро : Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 293 с.

2. Васильченко О. П. Принцип рівності прав і свобод людини і громадянина та його ціннісні виміри в конституційному праві України : монографія / О. П. Васильченко. – Київ : Арт економі, 2014. – 475 с.
3. Веніславський Ф. В. Конституційне право України в схемах і таблицях : навч. посіб. [для студентів юрид. вузів та ф-тів] / Ф. В. Веніславський. – Харків : Право, 2014. – 376 с.
4. Григоренко Є. І. Конституція та засади конституційного ладу України у питаннях та відповідях : навч. посіб. / Є. І. Григоренко, О. С. Передерій. – Харків : Харків. ун-т повітряних сил ім. І. Кожедуба, 2010. – 172 с.
5. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / [І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін.] ; за ред. С. Г. Серьогіної. – 4-те вид., перероб. та допов. – Харків : Право, 2017. – 390 с.
6. Державне право зарубіжних країн. Особлива частина : навч. посіб. / Л. Д. Варунц, А. В. Войціховський, Т. І. Гудзь та ін. ; за ред. В. О. Серьогіна. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. – 292 с.
7. Закоморна К. О. Державне (конституційне) право зарубіжних країн (навчальні матеріали та схеми) : посібник [для підготовки до іспитів] / К. О. Закоморна. – Харків : Право, 2016. – 278 с.
8. Кагановська Т. Є. Конституційні засади сучасного державотворення : навч. посіб. у питаннях і відповідях / Т. Є. Кагановська, Є. І. Григоренко, Я. О. Григоренко, О. С. Передерій ; за ред. Т. Є. Кагановської. – Харків : Право, 2017. – 303 с.
9. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз : навч. посіб. / Н. В. Камінська. – Київ : КНТ, 2010. – 232 с.
10. Ковалів М. В. Конституційне право України : навч. посіб. / М. В. Ковалів, М. Т. Гаврильців, М. М. Бліхар. – Львів : Ліга-прес, 2014. – 402 с.
11. Коломієць Ю. М. Державне право зарубіжних країн. Загальна частина : навч. посіб. / Ю. М. Коломієць. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2010. – 211 с.
12. Конституційна юрисдикція : підручник / [Ю. Г. Барабаш, І. І. Дахова, О. П. Євсєєв та ін.] ; за ред. Ю. Г. Барабаша, А. О. Селіванова. – Харків : Право, 2012. – 168 с.
13. Конституційне право : навч. посіб. / [О. С. Бакумов, Л. Д. Варунц, Т. І. Гудзь та ін.] ; за заг. ред. М. І. Марчука. – Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. – 358 с.
14. Конституційне право України : підручник / [Л. К. Байрачна, Ю. Г. Барабаш, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Харків : Право, 2008. – 416 с.
15. Конституційне право України : посіб. для підготовки до іспитів / [Ю. Г. Барабаш, Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин та ін.]. – 3-те вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2016. – 345 с.
16. Конституційне право України : посіб. для підгот. до іспитів / [Ю. Г. Барабаш, Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин та ін.]. – 4-те вид., перероб. та допов. – Харків : Право, 2017. – 369 с.

17. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан та ін. ; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова. – Одеса : Юрид. літ., 2017. – 256 с.

18. Конституції зарубіжних країн : навч. посіб. / авт.-упоряд.: В. О. Серьогін, Ю. М. Коломієць, О. В. Марцеляк та ін. ; за заг. ред. В. О. Серьогіна. – Харків : ФІНН, 2009. – 664 с.

19. Нестерович В. Ф. Виборче право України : підручник / В. Ф. Нестерович. – Київ : Ліра-К, 2017. – 503 с.

20. Нестерович В. Ф. Практикум з Конституційного права України / В. Ф. Нестерович. – Київ : Ліра-К, 2018. – 639 с.

Додаткова

1. Онишко О. Б. Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності : курс лекцій / О. Б. Онишко. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – 256 с.

2. Серьогін В. О. Право на недоторканість приватного життя у конституційно-правовій теорії та практиці : монографія / В. О. Серьогін. – Харків : ФІНН, 2010. – 608 с.

3. Сухонос В. В. Монархія як державна форма: історико-теоретичний та конституційно-правовий аспекти : монографія / В. В. Сухонос. – Суми : Мрія-1, 2010. – 368 с.

4. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні : посібник / Британ. рада в Україні ; Лаб. законодав. ініціатив ; Асоц. «Соц.-Екон. Стратегії та Партнерства». – Київ : Ленвіт, 2012. – 64 с.

5. Федоренко В. Л. Конституційне право України : підручник / В. Л. Федоренко. – Київ : Ліра-К, 2016. – 615 с.

6. Циверенко Г. П. Народне волевиявлення в Україні : навч. посіб. / Г. П. Циверенко. – Київ : КНТ, 2012. – 144 с. 34. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн: академічний курс / В. М. Шаповал. – Київ : Юрінком Інтер, 2018. – 461 с.

7. Шаптала Н. К. Конституційне право України : навч. посіб. / Н. К. Шаптала, Г. В. Задорожня. – Запоріжжя : Дике Поле, 2012. – 479 с.

Інтернет-ресурси

Посилання на веб-сайт Офіційного Інтернет-представництва Президента України – <https://www.president.gov.ua/>

Посилання на офіційний вебпортал парламенту України - <https://www.rada.gov.ua/>

Посилання на Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України «Урядовий портал» - <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/kontakti>